

ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÂY XOÀI VÀ XÂY DỰNG MÔ HÌNH CANH TÁC XOÀI THEO HƯỚNG VIETGAP TRÊN MỘT SỐ XÃ THUỘC HUYỆN ĐẮK MIL, CƯ JUT, TỈNH ĐẮK NÔNG

Đặng Đình Đức Phong

Viện Khoa học kỹ thuật Nông lâm nghiệp Tây Nguyên

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Sự cần thiết để tiến hành đề tài

Theo Bộ Nông nghiệp & PTNT, trái cây đặc sản của Việt Nam đã có mặt trên thị trường hơn 50 nước trên thế giới. Giai đoạn 2010- 2020, nhu cầu tiêu thụ trái cây nhiệt đới của thị trường thế giới sẽ tăng khoảng 24%- 25% so với hiện nay và xoài là 1 trong 4 loại trái cây nhiệt đới (xoài, bơ, dứa, đu đủ) mà nhu cầu tiêu dùng ngày càng tăng và xoài Việt Nam được thế giới công nhận với chất lượng thơm ngon.

Trong khoảng 10 năm trở lại đây, cây xoài đã phát triển theo quy mô sản xuất hàng hóa và quả xoài được xem là một trong những loại trái cây chính trên địa bàn tỉnh Đắk Nông. Cùng với sầu riêng Đắk Mil, xoài Đắk Gằn cũng được nhiều người biết đến. Phát triển xoài trên địa bàn nhìn chung mang tính tự phát, việc áp dụng các biện pháp kỹ thuật canh tác chưa hợp lý có ảnh hưởng nhất định đến năng suất cũng như chất lượng sản phẩm, làm cho tính cạnh tranh cũng như giá sản phẩm không cao. Do vậy việc tiến hành đánh giá hiện trạng canh tác và xây dựng các mô hình xoài theo hướng GAP nhằm nâng cao năng suất và tạo ra sản phẩm quả xoài có chất lượng tốt, đồng đều là rất cần thiết.

Xuất phát từ thực tế đó, chúng tôi tiến hành đề tài: **“Đánh giá thực trạng phát triển cây xoài và xây dựng mô hình canh tác xoài theo hướng VietGAP trên một số xã thuộc huyện Đắk Mil, Cư Jut, tỉnh Đắk Nông”**

2. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

Thông qua việc xây dựng mô hình canh tác xoài theo hướng VietGAP sẽ giúp cho người trồng xoài nắm bắt tốt hơn các tiến bộ kỹ thuật canh tác cho cây

xoài từ đó làm tăng năng suất và chất lượng sản phẩm, góp phần nâng cao thu nhập và chất lượng cuộc sống ngày một tốt hơn.

II. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

1. Nội dung nghiên cứu

Đề tài tập trung nghiên cứu 3 nội dung gồm: Khái quát hiện trạng sản xuất xoài và đánh giá chất lượng xoài trên địa bàn một số xã thuộc huyện ĐăkMil và Cư Jút, tỉnh Đăk Nông. Xử lý xoài ra hoa đậu quả trái vụ và đánh giá tác dụng của phân bón lá trên cây xoài tại xã Đăk Găn, huyện Đăk Mil, tỉnh Đăk Nông. Xây dựng mô hình canh tác tổng hợp cho cây xoài theo hướng VietGAP tại xã Đăk Găn, huyện Đăk Mil, tỉnh Đăk Nông.

2. Phương pháp nghiên cứu

Sử dụng phương pháp điều tra, nghiên cứu xử lý và xây dựng mô hình canh tác tổng hợp cho cây xoài theo hướng VietGAP.

III. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

1. Kết quả điều tra hiện trạng canh tác xoài trên địa bàn huyện Cư Jut và Đăk Mil, tỉnh Đăk Nông

Diện tích xoài trên địa bàn huyện Cư Jut tính đến hết năm 2012 là 84 ha (tăng 7 ha so với năm 2011) với tổng sản lượng là 633 tấn/năm (trung bình đạt 7,54 tấn/ha). Diện tích xoài trên địa bàn huyện Đăk Mil tính đến năm 2012 là 209 ha (tăng thêm 132 ha so với năm 2011), tổng sản lượng đạt 1.588 tấn/năm (năng suất trung bình đạt 7,6 tấn/ha).

2. Kết quả thí nghiệm xử lý ra hoa đậu quả trái vụ và thí nghiệm xử lý phân bón lá cho cây xoài trên địa bàn xã Đăk Găn, huyện Đăk Mil, tỉnh Đăk Nông.

2.1. Thí nghiệm xử lý ra hoa đậu quả nghịch vụ

- **Đặc điểm sinh trưởng của vườn xoài thí nghiệm:**

Diện tích 01 ha;

Giống xoài : 3 mùa

Khoảng cách trồng : 6 x 7m

Năm trồng 2002

Kết quả khảo sát về sinh trưởng của vườn xoài thí nghiệm cho thấy, vườn cây sinh trưởng khá tốt và đồng đều, không có sự chênh lệch đáng kể về sinh trưởng của cây xoài ở các nghiệm thức trước khi xử lý.

- Tỷ lệ ra hoa ở các công thức thí nghiệm:

Công thức đối chứng mặc dù không được xử lý hóa chất nhưng vẫn có 23% cây ra hoa điều này thể hiện qua tỷ lệ chồi hoa quá thấp (xấp xỉ 2%) và cũng có thể xem như là cây không ra hoa.

- Tốc độ ra hoa sau khi xử lý ra hoa nghịch vụ:

Sau 30 ngày xử lý công thức cho kết quả tốt nhất với tỷ lệ chồi hoa đạt được là 84,6% và 78,4%.

- Tỷ lệ đậu quả:

Sử dụng công thức 4 và 5 có sự kết hợp giữa PBZ và Thiourea (KNO_3) cho kết quả cao hơn so với các công thức còn lại, công thức xử lý PBZ cho kết quả thấp nhất với tỷ lệ đậu quả chỉ đạt 61,1%.

- Năng suất xoài vụ nghịch ở các công thức thí nghiệm:

Kết quả thu được ở công thức 4 và công thức 5 là cao nhất với năng suất trung bình trên cây lần lượt là 90,7 kg/cây (tương đương với khoảng 18 tấn/ha) và 80,1kg/cây (tương đương khoảng 16 tấn/ha).

2.2. Thí nghiệm phân bón lá

- Đặc điểm sinh trưởng của vườn xoài thí nghiệm:

- + Diện tích 01 ha;
- + Giống xoài : 3 mùa
- + Khoảng cách trồng : 6 x 8m
- + Năm trồng 2004

- Tỷ lệ đậu quả :

Sau 45 ngày đậu quả là thời điểm quả xoài đã qua giai đoạn rụng sinh lý, kích thước quả vào khoảng 1,5x2cm (to bằng trứng cút). Sau 80 ngày đậu quả là

thời điểm xoài bắt đầu thu hoạch sớm, do vậy số quả ở thời điểm này cũng chính là số quả cấu thành nên năng suất của cây.

- Trọng lượng quả và năng suất:

Sử dụng các công thức phân bón lá cho xoài giai đoạn kinh doanh bước đầu chưa thấy có hiệu quả ứng với các điều kiện của thí nghiệm.

3. Kết quả xây dựng mô hình canh tác tổng hợp cho cây xoài trên địa bàn xã Đăk Găn, huyện Đăk Mil, tỉnh Đăk Nông

Diện tích : 01 ha;

Giống xoài : 3 mùa

Năm trồng : 2006

Biện pháp kỹ thuật áp dụng đối với mô hình :

<u>Thí nghiệm</u>	<u>Đối chứng</u>
- Xử lý PBZ 2g a.i/m đường kính tán	- Xử lý PBZ 1,5g a.i/m đường kính tán
- Xử lý Thiourea	- Xử lý Thiourea
. Nồng độ 0,3%	. Nồng độ 0,3%
. Thời điểm : sau xử lý PBZ 60 ngày	. Thời điểm : sau xử lý PBZ 45 ngày
- Phun GA ₃ sau đậu quả 30 ngày	- Không xử lý
- Xử lý Can xi hạn chế nứt quả	- Không xử lý
- Phân vi sinh : 5kg/cây	- Phân vi sinh : 3kg/gốc
- Phân bón NPK 16-16-8 : 2kg/cây	- Phân bón NPK 16-16-8 : 2kg/cây
- Phân K ₂ SO ₄ : 0,5kg/cây	- Không bón
- Thuốc sâu : karate	- Thuốc sâu : karate
- Thuốc bệnh : Antracol, Amista	- Thuốc bệnh : Antracol, Amista

- Đặc điểm sinh trưởng của vườn cây thí nghiệm

Vườn cây sinh trưởng tương đối đồng đều, đường kính gốc đạt trung bình 14,2cm, chiều cao cây và đường kính tán trung bình đạt 3,4m sau 6 năm trồng.

- Tỷ lệ chồi hoa:

Ở vụ nghịch tỷ lệ chồi hoa trung bình ở công thức thí nghiệm (75,6 chồi/trên cây) lớn hơn so với công thức đối chứng (57,8 chồi/cây), trong khi đó ở vụ thuận tỷ lệ chồi hoa ở công thức đối chứng cao hơn so với công thức thí nghiệm.

- Số quả trên cây, và trọng lượng quả:

Trong vụ nghịch, công thức thí nghiệm đạt được là 145,9 quả/cây, trong khi đó ở công thức đối chứng là 90,3 quả/cây. Ngược lại trong vụ thuận số quả/cây ở công thức đối chứng đạt được cao hơn so với công thức thí nghiệm.

- Năng suất trung bình :

Ở công thức thí nghiệm, năng suất đạt được ở cả 2 vụ là 53,9kg/cây (tương đương với năng suất 10,78 tấn/ha – mật độ 200 cây/ha), trong khi đó năng suất đạt được ở công thức đối chứng là 43,2kg/cây (tương đương với năng suất 8,64 tấn/ha). Như vậy nếu tính chênh lệch về năng suất giữa mô hình và đối chứng là 2,14 tấn/ha/2 vụ.

- Ước tính hiệu quả kinh tế của mô hình:

Tổng chi phí đầu tư cho 1 ha xoài kinh doanh ở mô hình là 26.456.000 đồng/năm và ở công thức đối chứng là 25.621.000 đồng/năm, mức chênh lệch là 835.000 đồng/ha/năm.

Về thu nhập, giá bán xoài ở vụ nghịch cao hơn so với xoài vụ thuận từ 3.000 – 5.000 đồng/kg tùy theo thời điểm. Tính cả hai vụ thuận và nghịch thì lợi nhuận thu được ở mô hình là 64.404.000 đồng, ở đối chứng thu được là 39.849.000 đồng. Như vậy chênh lệch lợi nhuận giữa mô hình và đối chứng là 24.555.000 đồng, vượt so với đối chứng 61,6%.

4. Kết quả tập huấn, hội thảo

Qua tập huấn và hội thảo đầu bờ, người dân có được cái nhìn thực tế và áp dụng các tiến bộ kỹ thuật vào sản xuất một cách hiệu quả hơn.

100% người trồng xoài tham gia hội thảo đều đánh giá cao tính hiệu quả của mô hình và đề nghị tiếp tục nhân rộng mô hình.

IV. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. Kết luận

a. Hiện trạng sản xuất xoài trên địa bàn huyện Cư Jut và Đắk Mil

Năng suất trung bình trên cây cá lẻ đạt được từ 50 – 96,7 kg quả/năm với xoài từ 10-15 năm tuổi.

Giống xoài được trồng chủ yếu là xoài 3 mùa (xoài bưởi), năng suất bình quân: 15 tấn quả/ha.

Kết quả khảo sát về điều kiện thổ nhưỡng của vùng trồng xoài tại Đắk Gằn cho thấy đất hơi chua ($\text{pH} = 5,05$), hàm lượng các chất dinh dưỡng ở mức trung bình, ngoại trừ hàm lượng lân dễ tiêu ở mức nghèo và Ca^{++} , Mg^{++} trao đổi ở mức khá.

Kết quả phân tích quả xoài Bưởi trồng tại Đắk Gằn cho thấy một số chỉ tiêu lý tính (trọng lượng quả, tỷ lệ thịt quả) không thua kém so với các vùng trồng khác

Kết quả khảo sát 21 tiêu chí cơ bản (trên tổng số 65 tiêu chí theo VietGAP) đối với hiện trạng canh tác xoài tại Đắk Gằn thì chỉ có 5/21 tiêu chí là đạt theo tiêu chuẩn VietGAP.

b. Về xây dựng mô hình

Thí nghiệm xử lý ra hoa đậu quả nghịch vụ: Đã xác định được 2 công thức: CT4 (Xử lý PBZ + Thiourea) và CT5 (Xử lý PBZ + KNO_3) cho kết quả tốt nhất với năng suất vụ nghịch đạt được từ 16-18 tấn/ha trên vườn xoài 9-10 năm tuổi.

Thí nghiệm phân bón lá trên vườn xoài 7 năm tuổi cho thấy không có sự khác biệt giữa các công thức thí nghiệm.

Mô hình canh tác tổng hợp trên vườn xoài 6 năm tuổi, năng suất thí nghiệm vượt so với đối chứng 2,14 tấn/ha/năm, lợi nhuận thu được ở mô hình là 64.404.000 đồng, vượt so với đối chứng là 61,6%.

2. Khuyến nghị

Tiếp tục bố trí thí nghiệm trên diện rộng để có thêm cơ sở nhân rộng mô hình.

Khảo nghiệm thêm một số giống xoài mới để lựa chọn thêm giống xoài phù hợp.

Thúc đẩy việc xây dựng quy trình và sản xuất xoài theo hướng VietGAP trên địa bàn xã Đắk Găn.

Hướng đến xây dựng chỉ dẫn địa lý cho xoài Đắk Găn.

(Trong trường hợp quý bạn đọc có nhu cầu tìm hiểu rõ hơn về đề tài hoặc tham khảo báo cáo đầy đủ của đề tài. Vui lòng liên hệ:

Sở Khoa học và Công nghệ tỉnh Đắk Nông. SĐT: 05013.600.333)